



UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.  
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD  
K 30, POJEDINI BR. 4 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

## K situaciji

Događaji u Palestini, napose ponovni izgredi u Jafi i govor vrhovnog komesara Sir Herberta Samuela, iznijeli su nam jasno svu težinu arapskoga problema, a podjednako su nam pokazali, kako ni engleska vlada, a ni cionistička organizacija još uvijek nema ustaljenu i jasno određenu arapsku politiku. Arapski problem ne samo da postoji, već je svom žestinom izbio i traži svoje riješenje. Nema sumnje, da židovski narod želi naći formu, da s arapskim narodom živi u prijateljskim odnosima, te da u zajednici s njime nastoji oko ekonomskog, kulturnog pridizanja i izgradnje zemlje; no isto tako nema sumnje, da se židovski narod ne će i ne smije dati zastrašiti nikakvim terorom, da odustane od ostvarenja židovske narodne domaje u Palestini.

Do žalosne činjenice, da je u kratko vrijeme moglo doći dva puta do napadaja na Židove, u kojima je bilo dosta žrtava na životu, na jednoj i na drugoj strani, nije došlo iznenada. Davno je sve to po dobro organizovanom sistemu pripremljeno. U skupštinama pred zastupnicima vlade, u novinstvu i pored stroge cenzure, koju regbi osjećaju samo židovske novine, širila se i raspirivala mržnja protiv Židova, pozivalo na otpor, koji kulminira u zahtjevu, da engleska vlada ukine Balfourovu deklaraciju. I pored izjava velikih sila, a pred očima mandatarne vlasti, pod upravom prvog vrhovnog komesara, došlo je do pogroma protiv Židova u Palestini, jer oblasti, koje su sve to vidjele i znale, nijesu ništa uradile, e bi fo sve spriječile. Nema sumnje, da je ovako oprobani upravitelj kao Sir Herbert Samuel morao spoznati opasnost, koja prijete židovskom narodu u Palestini i da je morao prema tomu udesiti svoju politiku. Znamo, da je nakana vrhovnog komesara da zagladi opreke, koje postoje između židovskog i arapskog pučanstva u Palestini, te da izmiri ova dva naroda. Pa ako i mi zagovalamo politiku sporazuma te želimo, da se odnosi Arapa prema Židovima urede na bazi pravednosti i krajnje tolerancije, ne mislimo time, da Arapima u svemu popuštamo, da udovoljimo i onim njihovim pretenzijama, koje su u

protimbi s načelom izgradnje židovske narodne domaje. Sir Herbert Samuel htio je umiriti uzbudjene arapske duhove, pa je upotrijebio priliku rođendana engleskoga kralja, da dađe izjavu, koja bi zadovoljila buntovne Arape. On, koji je poslan u Palestinu, da ostvari Balfourovu deklaraciju i da svim sredstvima potpomaže nastojanja židovskog naroda oko izgradnje narodne domaje interpretirao je tu Balfourovu deklaraciju tako, da je oduzeo njezinu pravu osnovku: stvaranje narodne domaje za židovski narod u Palestini. Samuel zaboravio je pri tome, da je ovo nerestano popuštanje podese da ohrabri Arape, jer mora da zna, da je u svakom vlade, pa će u toj činjenici naći samo novi i jak poticaj, da nastave tim putem. Treba samo odlučno tražiti, kadikad prirediti mali pogrom i njihovim će se aspiracijama udovoljiti. Ako vrhovni komesar drži danas oportunističku politiku popuštanje no jake ruke, nije smio pustiti s vida, da to popuštanje Arapima ne smije ibiti ujedno poniženje za židovski narod, da od toga ne smije trpjeti prestiž cionističke organizacije. A u tome pogledu mnogo je griješeno. Židovske novine, u koliko im je uopće slobodno pisati o događajima u Palestini, iznose cijeli niz rekriminacija protiv engleskih upravnih oblasti.

Najjači udarac zadao je Samuel židovstvu ne samo Palestine, već cijeloga svijeta obustavom imigracije. Ta provizorna mjera, čije trajanje se nerestano produljuje, mora da izazove naš najodlučniji prosvjed. Imigracija jedina je mogućnost, izgradnje Palestine; zabrana ili oteščavanje imigracije znači onemogućenje ostvarenja židovske narodne domaje u Palestini. S toga je danas naše najpreče nastojanje, da se što prije otvore vrata Palestine židovskome narodu, da mu se omogući, kako bi na palestinskom tlu ispoljivao svoje stvaralačke energije.

A danas mora da je sve naše nastojanje upravljeno na stvaranje produktivnih mogućnosti. Mi lijepim riječima ne ćemo nikad moći uvjeriti arapski narod o našoj dobroj volji da svojim radom pridignemo zemlju i da će opći napredak biti i njima od koristi. Samo takova politika, koja ide za najvećim aktivitetom i produktivnim stvaranjem, moći će

da stekne i povjerenje arapskoga pučanstva. Ona će ujedno biti i najjačipodstrek krozajućem dijelu židovstva, da i u njemu bući volju za aktivnu saradnju na velikom obnovnom dijelu.

Cionistička organizacija morat će da vodi vazda računa o arapskom problemu tražiti formu, koja će omogućiti saradnju arapskoga pučanstva. Ona će morati da napregne sve svoje snage, kako bi popravila sve, što je dosad pogriješila nepripravnošću svojom. Morat će da mobilise sve svoje snage u cilju što veće aktivnosti, kako bi u Palestini doskora bili vidljivi rezultati našega rada.

Židovski narod mora da se trgne iz letargije svoje, u koju je sad zapao. U najkritičnijem času njegove povijesti mora da nasmogne snagu, da nadvlada sve poteškoće, da namakne ogromna sredstva, koja su potrebna za izgradnju židovske Palestine.

## Pozdrav Weitzmanna

Iz govora kanad. ministra predsjednika, **Arthur** **Meighan-a**, prigodom oficijelnog dočeka cion. delegacije.

Zapala me je ugodna dužnost, što smijem u glavnom gradu Kanade da pozdravim g. dra. Weitzmanna, muža, čija se slava pročula u tri kontinenta. Njegovog se učenjačkog glasa hoću tek u toliko dotaći, što ću spomenuti, da imade samo malo ljudi, kojima smo toliko hvale dužni kao dru. Weitzmannu, jer je on umio da stavi znanost u službu rata. Ali ništa manje nije on slavan, ako se radi o djelima mira i mi ga danas ovdje pozdravljamo kao glavu cion. svjetske organizacije.

Premda nijesam točno upućen u pitanja, radi kojih dr. Weizmann k nama dolazi, ipak mu želim najsrdačniju dobrodošlicu i pri tom hoću da kažem nekoliko riječi o politici, za koju dr. Weizmann nastoji da stekne simpatije i potporu. Nije moja zadaća, da dajem poticaje za raspravno praktičnim metodama cionizma. Mogu samo reći, da se cionizam može smatrati sretnim, što je nosioc jednog velikog ideala, . . . Židovski je narod od vjkada smatrao Palestinu svojom duševnom nadom, a sad treba da mu postane duševnim središtem. Palestina treba, da se pretvori u

mjesto djelovanja i u riznicu židovskog idealizma. Kako je uzvišen udio židovskog duha u povijesti! Ako Grčkoj imamo da zahvalimo naš nazor o lijepom, a Rimu naše temeljne nazore o pravu, onda dugujemo hvalu Palestini za religiju, koja je osnovka naše zapadne civilizacije. Nije samo Sinaj židovsko brdo, već su tu također Maslinovo brdo i Kalvaria.

Ali cionizam imade opravdanja za svoj opstanak ne samo radi ove dragocjene baštine... Poslije devetnaest stoljeća rasula, lutanja i tlačenja, što sve smijemo iščekivati od oslobođenog genija jednog nadarenog plemena? I u okovima je Židov stavio mnogo toga u službu čovječanstva. A kad će biti osnutkom narodne domaje probudjena narodna samosvijest, onda će biti također zajamčena Židovu lična sloboda i poštivanje samog sebe ne samo u Palestini, već i u svakoj drugoj zemlji, a Židov će obogatiti svijet proizvodima svog duha i svoje energije.

Za sada nijesu Židovi jedino pleme u Palestini, a po svoj prilici ne će to biti niti u budućnosti. Nismo ni mi svi pripadnici istog plemena. Al vršenjem obzira i poštenim nastojanjem za uzajamnim sporazumom postigli smo pravdu, koja je načinila našu domovinu velikom i jedinstvenom. Da se je stvar kod nas tako razvila, mnogo su pridonijeli i naši židovski sugradjani.

Ali meni lebdi pred očima još jedna druga misija židovstva u Palestini. Uza svu svoju neobičnu sposobnost prilagodjivanja zapadnoj civilizaciji, ipak je Židov čedo Isfoka. Onkraj Palestine leže one zemlje, gdje žive milijuni ljudi starih kultura i misterioznih običaja. Kako da ih shvati Zapad? Možda bi bilo moguće, da Židovi budu posrednici između Istoka i Zapada? Oni su dali Engleskoj jednog od najvećih državnika, oni se naseljuju sada između Istoka i Zapada, a po krvi su srodni Istoku, dok su u duševnoj vezi sa Zapadom.

I to još ne bi bilo sve, što bi židovstvo moglo učiniti u službi čovječanstva. Osnivajući svoj narodni dom mora Židov biti prožet bratskim osjećajima i za pripadnike drugih naroda. Zar li promicanje bratstva među ljudima bilo previsoki cilj? Smije li se od jednog odabranog naroda manje očekivati?  
(Ziko).

## XII. cionistički kongres Pravilnik za izbor

### 4. Izbor zamjenika delegata.

Čl. XII. Istodobno s izborom delegata imadu se, za slučaj njihova spriječenja, birati na isti način zamjenici delegata (§ 35. org. stat.).

### 5. Rok izbora.

Čl. XIII. Izbori za XII. kongres imadu se vršiti u doba od 15. juna do 5. augusta 1921. godine. U ovome će roku glavna izborna komisija odrediti dobu izbora u svome području. Mjesto i doba svakog izbora imadu se pravodobno objaviti na doličan način.

### 6. Glavne izborne komisije.

Čl. XIV. Svaki zemaljski i posebni savez ima da odmah stvori glavnu izbornu komisiju, kojoj imadu biti članovi po mogućnosti zastupnici svih u tome savezu postojećih smjerova u broju, koji odgovara broju njihovih pristaša. Te komisije sastavlja vodstvo pojedinih saveza, koji o sastavu i konačno odlučuje. U savezima, u kojima stvorenje glavne izborne komisije nije poželjno, fungira vodstvo saveza kao glavna izborna komisija.

Čl. XV. U slučaju složenja zemaljskih saveza u smislu čl. II. u jednu izbornu grupu imadu vodstva saveza dogovorno da stvore glavnu izbornu komisiju, te o tome izvjestiti egzekutivu. Ako ne uspije dogovor, odlučit će egzekutiva.

(K. čl. XIV. i XV. vidi primjedbju kod čl. VIII.)

### 7. Listine kandidata.

Čl. XVI. Cionisti, koji žele da se natječu za mandat unutar saveza, kojemu pripadaju, imadu se obratiti vodstvu saveza, koji će njihova imena u redu, kojim su prispjela, proglasiti u novinama, koji su savezu pristupačni.

Cionisti, koji žele da se natječu za mandat izvan svoga saveza, mogu se obratiti egzekutivi, a egzekutiva će njihova imena u redu, kojim su prispjela, proglasiti u „Hao-lam“.

Daljnijega direktnog posredovanja i preporučivanja pojedinih kandidata imadu se sve oficijelne cion. institucije suzdržati. (Prema zaključku IX. cion. kongr.)

### 8. Prava delegata.

Čl. XVII. Svaki delegat raspolaže na kongresu sa jednim glasom.

Delegati nijesu vezani na naloge i instrukcije. (§ 33. org. stat.)

Čl. XVIII. Jedan delegat smije samo jedan mandat preuzeti i vršiti. Delegat, koji je više puta izabran, imade odmah egzekutivi javiti, koji mandat želi pridržati. Ako ne uslijedi njegova izjava, odlučit će o tome legitimacioni odbor. Zamjenik delegata stupa na mjesto delegata samo u slučaju, ako delegat još nije sudjelovao kod kongresa. (§ 1. poslovnog reda kongresa.)

Čl. XIX. Mandati delegata ne daju se prenijeti na drugu osobu. (§ 34. org. stat.)

Čl. XX. Članovi egzekutive imadu na kongresu pravo glasa.

Članovi akcijonog komiteja imadu pravo savjetovanja, a pravo glasa samo onda, ako su ujedno delegati kongresa. (Zaključak godišnje konf. 1920.)

### 9. Izborni protokoli.

Čl. XXI. O svakom izboru imade se voditi izborni protokol u dva primjerka, od kojih se jedan imade odmah priposlati glavnoj izb. kom. dotičnog saveza (odnosno izborne grupe), a drugi egzekutivi (za legitimacioni odbor). Protokol imade se voditi prema formularu, priloženom ovome reglamenu.

### 10. Voditelj izbora i izborni akti.

Čl. XXII. Za svaki izbor treba odrediti voditelja izbora. Glasovnice i ostale dokumente izbora imade voditelj u redu čuvati.

### 11. Izvješća o izboru.

Čl. XXIII. Glavna izborna komisija ima na temelju izbornih protokola izraditi izvješće o rezultatu izborâ unutar saveza (odnosno izborne grupe), te ih imade egzekutivi priposlati uz priključak sviju protokola i ostalih dokumenata najkasnije do 16. augusta.

### 12. Protesti protiv izbora.

Čl. XXIV. Protesti protiv izbora delegata imadu se predložiti u dva primjerka, od kojih imade jedan da bude upućen glavnoj izornoj komisiji, drugi egzekutivi (za legitimacioni odbor). Protesti moraju stići odredjenom mjestu najkasnije do 15. augusta.

Svaki protest mora da zadržaje: točnu naznaku izbornog okruga, oznaku činjenica, koje se pobijaju, oznaku dokazala i po mogućnosti priključenje vlastoručno potpisanih iskaza svjedoka. Svaki protest mora biti potpisan po najmanje 100 plaćalaca šekela, koji su imali pravo izbora.

Ako se podigne protest, imade voditelj dotičnog izbora izborne akte (čl. XXII.) odmah priposlati glavnoj izornoj komisiji, osim u slučaju, da se u protestu traži priposlanje izbornih akta na legitimacioni odbor. U potonjem slučaju imadu se akti bezuvjetno odmah priposlati egzekutivi (za legitimacioni odbor).

Protesti će se rješavati konačno po kongresu u smislu čl. XXVI.

Čl. XXV. Glavna izborna komisija imade pravo da na temelju pismenog protesta obavljenu izbor predbežno zabaci, te da odredi novi izbor. O zabačenju i o novom izboru imade se, ako je izvješće o izboru već uslijedilo (čl. XXIII.), naknadno izvješće o izboru uz izborni protokol priposlati egzekutivi (za legitimacioni odbor).

Ovakovi novi izbori moraju biti tako odredjeni, da izvješće o njima stigne kod egzekutive najkasnije do 20. augusta. Protesti protiv ovakvih novih izbora moraju stići egzekutivi najkasnije do 25. augusta.

### 13. Legitimacioni odbor.

Čl. XXVI. Za preispitanje izbora bira akcijoni komitej legitimacioni odbor od 3 članova i 5 zamjenika, koji se imade sastati 5 dana prije sastanka kongresa. Legitimacioni odbor predlaže rezultat preispitanja kongresu odmah iza sastanka kongresa. Kongres odlučuje konačno o pravovaljanosti izbora. (§ 31. org. stat.)

### 14. Legitimacije delegata.

Čl. XXVII. Glavna izborna komisija imade da ispostavi izabranima privremenu legitimaciju u odgovarajućem obliku (prema § 30. org. stat.). Ova će biti legitimacija zamijenjena konačnom legitimacijom

kongresa, čim bude izbor potvrđen po legitimacijom odboru i kongresu.

### 15. Objelodanjenje.

Čl. XXVIII. Savezi imaju se pobri-  
nuti, da ovaj reglaman dodje od  
znanja cionističke javnosti.

\*

Predstojeći je reglaman izradila  
egzekutiva na temelju organizacionog  
statuta, po uputama XI. kongresa od  
god. 1913. i prema zaključcima godiš-  
nje konferencije 1920. god.

Najvažnija promjena ovoga regla-  
mana naprama izbornom redu, po ko-  
jemu se biralo k prijašnjim kongresima,  
je ta, što je prije na svakih 400 plaća-  
laca šekela došao jedan delegat. Kod  
razvitka, kojim je zadnjih godina pošla  
cionistička organizacija, značilo bi to  
tako ogroman broj delegata, da  
bi bio onemogućen uspješan rad kon-  
gresu. Stoga je zaključila zadnja go-  
dišnja konferencija (1920.), da se do-  
da bude sveukupni broj delegata na sli-  
čni član org. statuta promijeni tako,  
jedećem kongresu 350 do 400. Koliko  
će plaćalaca šekela birati za slijedeći  
kongres po jednog delegata, ovisit će o  
broju u cijelom svijetu prodanih šeka-  
lim. Ali da se manjim savezima osi-  
gura zastupstvo, predviđeno je, da na  
prvu i drugu hiljadu svakog saveza ot-  
pada po jedan delegat, dok bude za su-  
višak plaćalaca šekela određena iz-  
borna kvota prema sveukupnom broju  
uplaćenih šekalim (točka 2. reglamana,  
čl. II. do VI.)

Dok bi prema § 22. org. statuta imali  
članovi akcionog komiteja  
pravo glasa na kongresu, zaključila je  
god. konf. 1920., da će to pravo imati  
samo članovi egzekutive, dok članovima  
akc. kom. ostaje pridržano samo pravo  
savjetovanja, ako nijesu izabrani kao  
delegati. Prema tome imaju članovi  
akc. kom., koji nijesu ujedno delegati,  
pravo, da prisustvuju kongresu i da  
kažu svoje mišljenje. Iz »prava savje-  
tovanja« proizlazi, da mogu biti i bi-  
rani u razne odbore kongresa, da tamo  
vrše svoje pravo savjetovanja. Egze-  
kutiva će predložiti kongresu, da dađe  
članovima akc. komiteja i pravo u od-  
borima. Ovo je pitanje u toliko u vezi  
s izborima za kongres, što se mnogi čla-  
novi akc. kom. ne će natjecati za man-  
dat, ako budu i bez njega imali na kon-  
gresu sva ili malne sva prava.

Za izbore na ovaj kongres je i veoma  
važno pitanje načina izbora. Egzeku-  
tiva nije mogla da sve detalje o tome  
riješiti, te prepušta riješenje savezima,  
koji poznavaju specijalne svoje prilike,  
dok su egzekutivi nepoznati. Radi se u  
prvom redu o tome, da dodju do izra-  
žaja želje raznih smjerova (minoriteta),  
koji se ne podudaraju u svemu s nazi-  
ranjem vodstva dotičnoga saveza. Zad-  
nja je godišnja konferencija zaključila  
stoga, da bude izradjen proporcio-  
nalni izborni red. Medjutim  
nije dostajalo vremena za taj kompli-  
cirani posao, tako da je prepušteno po-  
jediniim savezima, da se njime služe ili  
ne. Za naš savez ovo pitanje nije od  
zamašaja, jer nemamo u našem savezu  
nikakvih smjerova, koji su orijentovani

po raznim principijelnim naziranjima,  
kao što je to n. pr. u Njemačkoj i Ame-  
rici.

Ovo pitanje izbornog reda kao i ne-  
koja manje važna pitanja (n. pr. odre-  
đivanje izbornih kotareva i određiva-  
nje pojedinih točnih termina) imaju da  
riješe glavne izborne komisije,  
u kojima već treba da budu zastupani  
minoriteti. Ako koje savezno vodstvo  
ne smatra taku komisiju potrebnom,  
može vodstvo saveza samo da vrši funk-  
cije te komisije.

Ako i u nas ne ima, kako smo već  
spomenali, minoriteta, koji bi zastupali  
u principu drugo shvaćanje, nego li vod-  
stvo saveza, odlučio je ipak Ra-  
dni Odbor S. C. J., da nomi-  
nira širu izbornu komisiju,  
da dodje tamo do izraza i mišljenje pla-  
ćalaca šekela, koji ne sudjeluju u vod-  
stvu. Ta će komisija sastojati od 13  
članova, i to: 3 člana R. O. S. C. J., 1  
izaslanika Saveza om. udruženja i 9  
lica, koja nijesu u vodstvu saveza. Ova  
će lica sva morati da imaju sjedište u  
Zagrebu, jer će komisija permanentno  
morati da radi, a to bude samo moguće,  
ako budu uvijek svi na okupu u Za-  
grebu.

Napokon pozivamo već sada sva ona  
lica, koja se žele natjecati  
za mandat, da to jave R. O. S. C. J.,  
da ovaj u smislu izbornog reglamana  
može njihova imena saopćiti cionistič-  
koj javnosti putem naše štampe.

\*

Glavna izborna komisija. U smislu  
pravilnika za izbore k XII. cionistič-  
kom kongresu imenovao je R. O. S. C.  
J. u glavnu izbornu komisiju ovu go-  
spodu: Hermann Alkalay, Ernst  
Fürst, Rikard Herzer, dr. Hinko  
Hirschl, dr. Milan Kolmar, Julio  
König, Israel Mevorah, dr. Ger-  
ško Njemirovskij, dr. Rudolf Ros-  
ner, Hugo Schlesinger, Vilo  
Schwarz, dr. Alfred Singer i  
David Spitzer.

## Keren Hajesod

Amerika za Keren Hajesod. Akcija  
Keren Hajesoda prodrila je potpunoma  
u američko židovstvo. Kako smo već  
prije javili, bio je doček cionističke  
komisije u pojedinim mjestima van-  
redno oduševljen. U samom Newyorku  
je na velikoj jednoj konferenciji, kojoj  
su pribivali zastupnici ortodoksije, miz-  
rahija i radničkih stranaka, primijena  
rezolucija suca Rosenblatta, u  
kojoj se traži najenergičnija potpora  
Keren Hajesoda. Sudac Rosenblatt  
zahvalio se na časti gradskog zastup-  
nika u Newyorku, da bi se potpunoma  
mogao posvetiti radu za Keren Haje-  
sod. I na vijećanju lože »Brit Abra-  
ham« primljena je rezolucija u prilog  
Keren Hajesoda, u kojoj su svim lo-  
žama stavljena u dužnost, da sudjeluju na  
obnovnom radu za Palestinu.

Na konferenciji američkih cionista  
u Clevelandu pobijedio je dr. Weizmann  
i cionistička svjetska organizacija ame-  
rikansku opoziciju. Predlog opozicije,  
da se dosadašnjem američkom vod-  
stvu izrazi povjerenje, odbijen je sa  
dvije trećine glasova. Time su dosa-  
dašnje američke vodje sudac Bran-

deis Mack i de Haas prisiljeni, da  
odstupe.

Gibraltar za Keren Hajesod. Prema  
vijesti »Gazette de Gibraltar« držao je  
dr. Bencijon, delegat Keren Haje-  
soda, u jevrejskoj školi u Gibraltaru  
predavanje o Keren Hajesodu. Rabin  
dr. Elanuh obećao je svoju potporu.  
Predsjednik bogoštovne općine, I. L.  
Levy, predložio je, da se osnuje lokal-  
ni kuratorij za Keren Hajesod.

## Iz židovskog svijeta

Iz Rusije. Hehaluc pokret nepresta-  
no raste. U oktobru 1920. održala se  
druga konferencija haluca u Harkovu.  
Usljed zabrane podupiranja cionistič-  
kog pokreta morala se konferencija dr-  
žati potajno. Konferenciji pribivali su  
mnogi zastupnici iz Ukrajine i Sovjet-  
ske Rusije. Zaključci konferencije vrlo  
su važni obzirom na organizovanje emi-  
gracije. U onim gradovima, koji nisu  
bili zastupani na konferenciji, odžali su  
se sastanci, na kojima su saopćeni za-  
ključci konferencije kao i način prove-  
đenja istih. I u Kavkazu napreduje ha-  
lucpokret te je već nekoliko grupa or-  
ganizovano.

U Ukrajini vrlo je jak emigracijoni  
pokret. Dnevno nastoje veće grupe da  
predju granicu. Ukrajinske oblasti iz-  
dale su drakonske mjere za suzbijanje  
emigracionog pokreta, te se krivci kaz-  
ne smrću i konfiskacijom imetka.

U Kavkazu i u Georgiju ima mno-  
go bjegunaca iz Perzije, koji svi čekaju  
samo na priliku da podju u Palestinu.

Nakon teških borba sa židovskim  
komunistima uspjelo je jevrejskom ka-  
zalištu »Habima« potporom odličnih  
ruskih umjetnika, da ishode priznanje  
sovjetske vlade, pa se danas smatra kao  
narodno kazalište.

Židovska emigracija iz sovjetske Ru-  
sije. Prema izjavi Balkina, zastup-  
nika ukrajinskog saveza u Kanadi do-  
zvolila je sovjetska vlada, na interven-  
ciju Poale Cijona 12.000 bjegunaca, da  
predje preko granice, kod Raskova.  
Preostaje još, da rumunjska vlada do-  
pusti prolaz preko rumunjskog terito-  
rija. Balkin obratio se brzojavno na  
amerikansko-židovski kongres s mol-  
bom, da kod rumunjske vlade izhodi do-  
zvolu prolaza.

Antisemitska agitacija u Letskoj.  
Letske novine vode u zadnje vrijeme  
žestoku antisemitsku agitaciju. Demo-  
kratska stranka izdaje manifest, u ko-  
jem se traži bojkot Židova, da bi ih se  
prisililo, da ostave zemlju. Antisemit-  
ske stranke traže svom odlučnosti izgon  
stranih Židova. Pokret za bojkotom  
podupire najodlučnije cijelo novinstvo.  
U isto vrijeme vodi se žestoka kampa-  
nja protiv narodnih manjina, što se na-  
ročito odnosi na Židove, te se predlaže,  
da se ograniče njihova prava, ma da su  
i letski državljani. Predsjednik židov-  
skih frakcija u letskoj konstituenti po-  
slanik Fischman intervenirao je  
kod ministra unutrašnjih djela, te ga  
upozorio, da postoji velika opasnost,  
da će ovo sistematsko rovarjenje protiv  
Židova dovesti do izgreda. Ministar je  
obećao, da će upotrebiti sva sredstva,  
kako bi zapriječio, da ne dodje do iz-  
radu! (Iz »Židovske Svijesti«.)

**Autonomija istočne Galicije.** »Ukrajinski Wistnik« javlja, da je predsjednik Narodne Rade, Pietrušević, predao aliiranim vladama projekt za konstituciju istočne galičke republike, prema kojemu bi bili Ukrajinci, Poljaci i Židovi suvereni narod, dok bi se drugi smatrali kao narodne manjine. Zakonodavni organ imao bi biti državni savjet, čiji članovi se biraju proporcionalno u trim narodnim kurijama prema broju ovih triju narodnosti. Svaka narodnost ima svoje narodne škole. Službeni jezik je ukrajinski, dok će općenje sa strankama biti u ukrajinskom, poljskom ili židovskom jeziku. Svaki građanin ima pravo, da traži odgovor na svoju molbu na onom jeziku, u kojem je pisana molba. Kao građani galičke republike imadu se smatrati svi oni, koji su prije prvoga novembra 1918. stanovali u istočnoj Galiciji. Na čelu republike stoji predsjednik i tri potpredsjednika. Svim vjeroispovijestima zajamčuje se potpuna vjerska autonomija.

**Njemački i bečki rabinski savez za Palestinu.** Na svojim vijećanjima stvorili su njemački i bečki rabinski savez jednoglasno ovaj zaključak: Rabinski savez smatra najživlju suradnju ukupnog židovstva na izgradnji židovske narodne domaje, kao neophodno nužnu. Ovaj važni zaključak obih rabinskih saveza učinit će sigurno jaki dojam na židovstvo tih zemalja, pa će u velike poslužiti kao poticaj na što energičniji rad za Keren Hajesod.

## Iz cijonističkog svijeta

**Kongres američkih Cijonista.** Amerikanska godišnja cijonistička konferencija, koja se održala u Clevelandu, nakon burnih debata, u kojoj su učestvovali i članovi cijonističke komisije, otklonila je predlog, da se dosadašnjem vodstvu američke cijonističke organizacije votira povjerenje sa 153 protiv 71 glasa. Dosadašnje vodje američkih cijonista Brandeis, Mack, Wise, i de Haas predali su svoju demisiju.

Do danas nemamo potanjih vijesti o toku rasprava izvanrednog vijećanja američkih cijonista. Boravak cijonističke komisije u Americi, koji je imao svrhu, da skloni vodje američkih cijonista na napuštanje svoga zasebnoga stajališta u pitanju Keren Hajesoda, urodio je potpunim uspjehom, jer ako nisu vodje, a ono su se mase židovskoga naroda u Americi odlučili za prihvatanje predloga londonske centrale.

Weizmanu i njegovim drugovima uspelo je, da uvjere židovske mase u Americi, da je danas naša najpreća zadaća namaknuće velikih sredstava za obnovu Palestine, te da se ovaj rad može uspješno provesti samo na principu, kako ga je prihvatila konferencija u Londonu, kojoj su pribivali i američki delegati. Amerikanska cijonistička organizacija dobije novo vodstvo, koje će opet uspostaviti usku vezu i jedinstvenost sa svjetskom cijonističkom organizacijom. I ako su američki cijoniste u spoznaji važnosti časa, koji traži naprezanje svih naših sila u cilju

nacionalne obnove židovskoga naroda u Palestini bili primorani, da maknu sa vodećih mjesta svoje organizacije, muževe, kao Brandeisa, Macka, rabi Wisea i De Haasa, ipak ne će ni oni, a niti židovski narod zaboraviti velike uskluge, koje su ti muževi učinili svom narodu, te će nestrpljivo iščekivati momenat, kada će ovi muževi opet stupiti u redove aktivnih radnika za židovski narod, u kojina su do sad tako revno radili.

**Churchill za židovsku narodnu domaju u Palestini.** Reuterov ured javlja iz Londona, da je ministar za kolonije Winston Churchill podnio u zastupničkoj kući osnovu, kojom se traže krediti za srednji Orijent. Razložio je stajalište vlade glede uspostave arapske nacije i narodne domaje za Židove u Palestini i naglasio, da Englezi i Francuzi moraju da prosljede prema Arapima i Turcima politiku umirenja i prijateljstva. Trajni mir s Turskom omogućio bi znatno smanjenje tereta Franceske i Engleske u srednjem Orijentu.

**London 15. juna.** U donjoj kući branio je ministar za kolonije Winston Churchill politiku vlade u Palestini i Mezopotamiji, te razlaže, da Engleska nakon što je preuzela mandat nad obim zemljama, nemože da dopusti, da se Židovi u Palestini masakriraju od Arapa i da se gradovi Mezopotamije pljačkaju po Beduinama.

U Mezopotamiji namjerava britska vlada da imenuje arapsku vladu s arapskim poglavicama na čelu.

## Iz Palestine

**Politički položaj u Palestini.** U službenom organu cijonističke organizacije »Haolam« daje se ova slika o sadašnjem položaju u Palestini: Cijonističke vodje bili su kod londonske vlade, da protestiraju protiv zabrane useljivanja u Palestinu. Engleska vlada ponajprije se priključila našem mišljenju, da je ta zabrana velika pogreška i pitala je palestinsku vladu, što ju je sklonulo na taj korak. Odgovor iz Palestine bio je slijedeći: Politika jake ruke je mogla bolja, te bi mogla proizvesti jak utisak, no palestinska vlada ne može da se služi jakom rukom, jer je sad polovica vojske koja je smještena u Palestini, otišla u Egipat, da uguši ondašnje nemire, te za sad nema izглеda, da bi se ti dijelovi vojske doskora vratili u Palestinu. Pored toga su židovske naseobine razasute po cijeloj zemlji i dok bi jedan odio vojske stigao, da im pomogne, mogla bi se uništiti ne samo pojedina kolonija, već i cijeli gradovi. Židovski otoci, koji leže pojedinačno u arapskom moru, i opasnosti su i bilo bi vrlo opasno, da se Palestina dovede u stanje Egipta. Vlada je stoga prinuđena, da vodi kompromisnu politiku, da umiri duhove i da pokaže tako dugo susretljivost, dok olaja prodje. Druga politika nije moguća pod sadanjim prilikama.

Takovim prigovorima, dodaje »Haolam«, ne možemo ništa uzvratiti. Moguće je, da vrhovni komesar stoji pod uplivom nekih činovnika, koji su naši protivnici. Možda je uslijed svoje u

cijeloj Engleskoj poznatoj umjerenosti i miroljubivosti u ovom slučaju bio odviše oprezan. S druge strane ne će britska vlada da šalje novih četa u Palestinu, jer se boji svojih porezovnika. Stoga ona podupire politiku polovičnih sredstava, te otklanja izdanje odredbe, kojom se opet dozvoljava useljivanje u Palestinu u potpunom opsegu. Ne možda za to, što ona to ne bi željela, već za to, jer smatra politiku vrhovnog komesara ispravnom. To je slika sadašnjeg stanja.

**Nahum Sokolov o događajima u Palestini.** Nahum Sokolov, koji se odmah iza nemira u Jafi povratio iz Palestine u Evropu, nalazi se sad u Parizu, da obavijesti francusku vladu o događajima u Palestini i o pravim uzrocima arapskih napadaja. U Parizu primio je dopisnika londonskog »Zeita«, komu je izjavio o položaju u Palestini ovo:

»Posljednji napadaji Arapa, koji su u cjelokupnom židovstvu izazvali duboku žalost, plod su zločinačke agitacije, koja je u zadnje vrijeme imala vrlo oštri karakter. Hoćemo da smatramo ove događaje kao dokončane i da nastojimo, da se ne opetuju. Zato se moraju pokrenuti i poduzeti sve mjere. Moj boravak u Palestini ponovno me je uvjerio, da cijonistička svjetska organizacija mora smjesta izraditi stalne smjernice za našu arapsku politiku, te da razvije radne mogućnosti u Palestini, i da organizira zaštitu u zemlji.

Na pitanje o useljivanju haluca odgovorio je Sokolov: Kako Vam je poznato, sistirano je useljivanje za nekoliko nećelja. Engleska vlada drži, da će za kratko vrijeme, dok se duhovi opet smire, biti ponovno moguće dozvoliti slobodno useljivanje u Palestinu, no useljivanje morat će da uslijedi po drugom sistemu. Engleska je vlada mišljenja da emigracija haluca nije bila dosta racionalna. Samo pomalo moći će useljivanje postati ono, što bi imalo biti prema želji Židova. Do sada je došlo u zemlju jedno deset hiljada haluca, od kojih zaposluje palestinska vlada 2500. Što će se dogoditi, kad će vlada prestati da zaposli ove haluce? Moramo jedamput za uvijek vladi dokazati, da smo sposobni stvoriti za haluce rad i na to moramo upotrijebiti svu svoju energiju. Moramo smjesta pristupiti građnji kuća. Jednom riječi: Moramo engleskoj vladi dokazati, da smo sposobni za praktički rad. Židovski narod mora da namakne dovoljni kapital za veliko poduzeće. Zemljišta za sad imamo dosta, pa sad valja da gradimo. Haluci treba da imaju temelja, da mogu pokazati svoju radnu sposobnost. Danas još nemamo sredstava. Uvjereni smo, da će nam židovski narod namaknuti potrebni kapital. Po mome mišljenju je u sadašnjem času pitanje kapitala glavno pitanje.

Na pitanje dopisnika, da li prema mišljenju Sokolova treba da buduće sigurnosne čete budu sastavljene iz arapskih i židovskih elemenata ili samo iz židovskih, odgovorio je Sokolov: To je veliko i teško pitanje. Moramo imati u zemlji organiziranu moć, da pod nadzorom mandatarne vlasti zaštititi na lojalan način narodnu domaju. Nadam

se, da ćemo to postignuti, no moramo biti pripravi, da i zato doprinesemo velike žrtve.

Na koncu upitao je dopisnik Sokolova, što misli židovsko pučanstvo u Palestini o vrhovnom komesaru i njegovu odnošaju prema Arapima.

Sokolov odgovorio je: Židovsko pučanstvo Palestine rado bi vidjelo, da je vrhovni komesar odlučniji i energičniji, ali vlada drži oportunističkim put opreza i evolucije. Sadašnji čas vrlo je nepodesan za politiku čvrste ruke. Mora se računati s novim duhom slobode, koji provejava cijeli svijet, a osobito s arapskim pokretom za autonomiju, koji se u zadnje vrijeme mnogo širio u Palestini.

**Predstavka Vaad Leumija vrhovnom komesaru.** Vaad Leumi predao je vrhovnom komesaru Sir Herbertu Samuelu ovu predstavku:

Članovi Vaad Leumija, koji su se sastali dne 16. i 17. maja u Jafu, naredili su predsjedništvu Vaad Leumija, da Vašoj eksekuciji isporuči najdublje ogorčenje židovskog pučanstva svih slojeva kao i najoštrij protest protiv zabrane useljivanja. Židovsko pučanstvo najmanje je očekivalo pod vladom židovskog vrhovnog komesara takav odgovor na pogrom u Jafi, te na oružani napadaj na židovske kolonije. Još prije no što su priredjivači nemira i njihovi podstrepivači kažnjeni, držala je Vaša eksekucija mogućim i nužnim, da nas kazni zabranom emigracije i time nas prikazuje kao krivce u očima Arapa. Stvoren je time ujedno i precedenc za naš ukupni cionistički rad.

Javna objava vlade, koja je bila u svom prvom prikazu o sukobu dvaju židovskih radničkih demonstracija netočna, pobudila je krivi dojam, kao da je to bio povod nastalim nemirima, te je prouzročila, da se u svijetu pobudilo mišljenje, e su Židovi tim nemirima krivi. K tome je sada pridošla zabrana emigracije, koja je zapečatila krvavu povijest zadnjih dana udarcem, koji ne pogadja samo židovstvo u Palestini, već židovstvo cijelog svijeta. Vaša eksekucija znat će, da povreda ovakovih, židovskom narodu svetih i dragocijenih stvari, mora naići na najenergičniji otpor, te da nema kod židovske emigracije mjesta ikakvim koncesijama. Članovi Vaad Leumija drže, da sve izjave Vaše eksekucije o zabrani emigracije, koje su dostavljene predsjedništvu Vaad Leumija, nijesu u stanju, da umanje naše poniženje i da zaboravimo naše ogorčenje, dok i nadalje postoji činjenica, da se vrata Palestine zatvaraju židovskome narodu. Vaša eksekucija poznaje veliko povjerenje, koje ima židovsko pučanstvo Palestine prema prvom židovskom vrhovnom komesaru Judeje. Ovo povjerenje izloženo je usljed ovih nemira teškom iskušenju, pa neka Vaša eksekucija shvati veličinu boli uslijed toga po Vama nam zadatog udara. U najdubljoj svojoj boli obraćamo se na Vašu eksekuciju s molbom, da nepravdu opet popravi i da s mjesta dignete zabranu emigracije, jer se radi tu o našem životu.

**Apel Vaad Leumija na cjelokupno židovstvo.** Vaad Leumi upravo je apel

na cjelokupno židovstvo, u kojem se medju ostalim upućuje na to, da orijentalci ne mogu shvatiti krzmajuću politiku Evrope gledom na mandat i s toga stvaraju krive zaključke, a niti nisu pristupačni humanoj politici Sir Herberta Samuela. Židovstvo Palestine molilo s toga velike sile, da čim prije potpišu ugovor o mandatu. Ujedno se najoštrije protestira protiv obustavljanja židovske emigracije u Palestinu. Želja je svih, da se u zemlji uzdrž mir, te da svi slojevi pučanstva žive u dobrim i prijateljskim odnošajima. Apel svršava pozivom na cjelokupno židovstvo, da i nadalje otpremi hiljade i hiljade emigranata u Palestinu.

**Novi izgredi u Jafi.** Iz Jerusalima javljaju židovskom dopisnom uredu, da je dne 12. juna došlo do ponovnih napadaja Arapa na židovsko pučanstvo, te je tom zgodom usmrćen jedan Arapin i dva Židova, i to Wollender, otac i sin. Četiri Židova teško su ranjena. Medju židovskim pučanstvom vlada velika uzrujanost. Danas je opet uspostavljen mir.

**Nezadovoljstvo palestinskih Židova.** Iz Jerusalima javljaju, da je zadnjih dana održano u zemlji više skupština, da bi židovstvo Palestine zauzelo stajalište prema novoj deklaraciji Sir Herberta Samuela, te njegove politike. Na jednoj skupštini u Jeruzalimu, govorili su dr. Klausner i dr. Hugo Bergmann, Schwartz, Silmann i Ben Cvi. Skupština, kojoj su pribivali zastupnici svih stranaka, prihvatila je prosvjednu rezoluciju protiv ugnjetavanja jevrejskog novinstva u Palestini od preveć stroge censure, te izrazila svoje duboko ogorčenje nad tom vladinom mjerom. Govornici izjavili su, da je općenito shvaćanje cjelokupnog židovskog pučanstva, e je deklaracija Sir Herberta Samuela od 3. juna o budućoj politici vlade u Palestini u istini istovjetna s ukinućem Balfourove deklaracije. Nadalje tužili su se govornici, da se s nekim palestinskim Židovima postupa u zadnje vrijeme kao sa strancima, te ih se iz zemlje izgoni. Takav je postupak očito u protimbi s idejom židovske narodne domaje. Vođe »Ahdut Haavoda«, Ben Cvi i dr. Bergman naglasili su neophodnu nuždu bezuvjetnog i potpunog sporazuma s arapskim pučanstvom.

**Željeznice i ceste u Palestini.** Palestinska vlada preuzela je u julu prošle godine od vojnih oblasti palestinske željeznice. Željeznica izmedju Jafe i Jerusalima morala je za vrijeme rata biti na brzu ruku pregradjena za vojničke svrhe, pa se u tu svrhu upotrijebio stari materijal iz Egipta. To je i povod, da je za vrijeme kišne periode željeznički promet bio gotovo nemoguć. Kad je vojnički personal otišao nastale su velike poteškoće, da se nadje podesni činovnički štab, a rezultat tih nastojanja bio je, da je na višim činovničkim mjestima bilo dosta malo stručnjaka. Niža mjesta popunjena su Egipćanima, koji su se tek morali uputiti. Nije stoga čudo, da turisti i trgovci nisu bili zadovoljni sa željeznicom. U zadnje vrijeme popravile su se znatno prilike na željeznicama. Jeruzalimska stanica znatno je povećana. Mostovi na pruzi svagdje su

popravljeni, u Artufu ne mora se više mjenjati mašina te se time skratilo vrijeme vožnje izmedju Luda i Jerusalima. Za željeznice predvidjeno je u ovogodišnjem budžetu iznos od 745.579 funti šterlinga.

U zemlji kao što je Palestina, gdje željeznički promet, nije razvijen, obavlja se sav promet na cestama. Židovske radničke zadruge grade više novih cesta i popravljaju stare. Na cesti Tiberias-Semah rade 550 radnika, dok 400 radnika gradi cestu Hajfu-Jeidaera, a 250 radnika popravlja cestu Afula-Nazaret.

**Registracija židovske radničke banke u Palestini.** Iz Tel-Aviva javljaju, da su pravila Židovske Radničke Banke u Palestini odebrena i unešena u registar. Direkcija odpočela je kampanju za supskripciju. Nominalna vrijednost dionice ustanovljena je sa 5 dolara.

## Iz Jugoslavije

**Sjednica Saveznog Odbora »Saveza Cionista Jugoslavije«.** Dne 16. o. m. održana je u Zagrebu sjednica Saveznog Odbora pod predsjedanjem predsjednika S. c. J. g. dra. Huga Spitzera. Od vanjskih članova S. O. pribivali su sjednici gg. Jehuda I. Brandeis iz Novog Sada i Albert Alkalay iz Sarajeva, za redakcionalni odbor »Židova« g. dr. Alexander Licht.

Iza saslušanih izvještaja tajnika, blagajnika, upravitelja Ž. N. F.-a, Keren Hajesoda i Palestinskog ureda, uslijedila je debata, u kojoj je došlo do jednodušnog izražaja mnijenje svih pristunih, da se uzroci neuspjehu pojedinih akcija, koje su od Radnog Odbora bile naredjene u cilju obezbjedjenja finansijskih potreba organizacije, provednja šekel-akcije, sabiranja za Ž. N. F., kao i provedenja započete akcije za Keren Hajesod, imadu tražiti u dijelom potpunom zatajenju, a dijelom nedostatnoj agilnosti pojedinih mjesnih cionističkih odbora. Napose je odriješito stajalište zauzeto naprama vodstvu vojvodinskog distrikta, koje je u pogledu cionističkog rada zanemarilo najvitalnije interese za ostvarivanje cionističkih ciljeva, naročito Keren Hajesod. Savezni je odbor s toga stvorio zaključak, da se ima pristupiti reorganizovanju mjesnih cionističkih organizacija onamo, da u pojedine mjesne odbore udju osobe, koje — prožete cionističkom svijesti — imadu volju, spremu i dovoljno vremena, za vršenje zadatka, što ih sadanji ozbiljni čas po židovski narod stavlja u dužnost svakom svijesnom cionistu, svakom svijesnom Židovu.

Nadalje je Savezni odbor dao izražaja mnijenju, da će naredno Savezno Vijeće imati ozbiljno pretresati pitanje pokrajinskih distrikata, jer je postojeći iznimno dozvoljeni distrikt za Vojvodinu pokazao, da je ovakovo partikularizovanje organizacije u moralnom pogledu na uštrb ciljevima, kojima zemaljska cionistička organizacija ima da služi.

Iza pretresa daljnih točaka dnevnoga reda, te tehničkih detalja o provodjanju izbora za svjetski cionistički kongres, zaključena je sjednica.

**Odlazak halucim za Palestinu.** Uslijed brzog poziva palestinskog lučnog ureda u Trstu otputovali su u četvrtak, dne 16. o. mj. naši halucim sjeđinjenih grupa »Haavoda« i »Herut« u Trst. Halucim su bili na kolodvoru ispraćeni po članovima palestinskog ureda i po nekim sumišljenicima, koji su spontano došli. Nije bilo moguće, da e odlasku halucim obavijestimo našu jevrejsku javnost, jer je odlazak naglo uslijedio.

Nadamo se, da će se naši halucim skoro ukreati za Jafu. Po privatnim izvještajima, koji su nam stigli zadnjih dana, otploviti će naskoro »Carniola«, na kojoj su našim halucim osigurana mjesta.

**Pošumljivanje Palestine.** U »Jüdisches Volksblatt« (Novi Sad) čitao sam poziv gospode Becalela Fürsta i Balinta Kovacs, da se provede akcija, kako bi se nasnogla sredstva za pošumljivanje Palestine eukalptovim drvećem. Zamislija se stvar tako, da bi zasebna jedna organizacija, koja bi se ovdje stvorila, provadjala po halucim to pošumljivanje, koje bi po računu spomenute gospode bilo rentabilno i odbacivalo koristi onima, koji zato daju sredstva.

Ne znam, da li je od novijeg doba u planu cionističke egzekutive, da se pošumljivanje povjeri privatnoj inicijativi i ne znam, kolika je u tome pogledu strukovna sprema inicijatora toga projekta. Znam to, da se do jako pošumljivanje Palestine po jednom stalnom općem planu provadjalo kao čista operaciona akcija, vodjena po Židovskom Narodnom Fondu. Vjerujem u dobre namjere spomenute gospode, koja su nekoliko nedjelja boravila u Palestini, ali držim, da ne može da bude, te pojedinci pokreću akcije, koje se ne ograničuju samo na njihove osobe, a da to nije u saglasju s planovima cionističke egzekutive i nema njezine aprobacije. U tome pogledu pomenuta bi gospoda trebala da se izjasne. Niko, pa bile njegove intencije najbolje i s njegova gledišta najkorisnije, ne može u našoj organizaciji na svoju ruku da radi. Pitanje bezuvjetne discipline nije tu samo formalno, već i te kako praktično zamašno pitanje. Ta je disciplina odgovornosti danas preća, no što je ikad bila.

U tome se saglašavamo potpuno s Weizmannom, ma koliko je i njemu i nama bolno, što je zbog toga zahtjeva za disciplinom moralo da odstupa toliko ugledno vodstvo američke cionističke federacije.

Meje je mišljenje, da danas ima samo jedan jedini način, da se uskori i što savršenije po cjelovitom planu provede obnova Palestine:

**To je doprinosanje za Keren Hajesod.**

Tu, istina, nisu velike nade za materijalne koristi pojedinaca. Tu se, danas, ne mogu izračunavati rentabiliteti za pojedince. Ko daje za Keren Hajesod, ne čini toga u svoju ličnu korist. Ali Palestina je, u prvom redu, budućnost, prosperitet naroda. U obnovnom radu za Palestinu morat će da se radi po jednom cjelovitom planu, u kome će postojati izvjesna relacija

između raznolikih pojedinačnih zadataka. To može da se pregleda samo s jedne centralne tačke, snabdjevene iskustvima od više decenija, a stečenima radom u zemlji. Koliko, što i kako da se u tom planu koncedira privatnoj inicijativi, to ima da odluči centralno mjesto. To shvaća i Davis Trietsch, priznati autoritet na polju »kolonizacije« Palestine, pa zato, ma da se u mnogočem ne saglašava s Ruppinom, ma da je u neprekidnoj portimbi s njime i ma da je najodlučniji zagovornik privatne inicijative, nije ipak ništa poduzeo na svoju ruku, već samo nastoji, da u okviru cionističke organizacije prodru njegovi nazori. Cijeneci dakle intencije spomenate gospode ne mogu da se saglašavam s njihovim prijedlogom i ne uvidjam nikako njegovu potrebu.

Ne mogu da zamislim, te bi Židovima u teškim i osudnim danima, kad se radi o egzistenciji njihova naroda, trebalo tek podstreke obećavanjem rentabilnosti, e da potpuno shvate svoju dužnost.

Nama ovdje, koji nismo autoriteti na polju praktičnog rada u Palestini, a znamo, da tih autoriteta imamo i da su odlični ostaje jedna velika dužnost:

**Keren Hajesod!**

Ja mogu samo željeti, da pomenuta gospoda u svojoj revnosti za obnovu Palestine napru sve svoje sile, kako bi vršeći svoju najpreću židovsku, najpače cionističku dužnost, pomogli Keren Hajesodu do što većih sredstava. Oni se, ja se u to čvrsto uzdajem, saglašavaju sa mnom u tome, da niko nema prava nazivati se cionistom, koji prije svega sam nije dao svoj prinos za Keren Hajesod i koji nije sklonuo druge, da to čine u doba, kad je davanje za Keren Hajesod opća židovska, prije svega dakle cionistička dužnost.

**Dr. Aleksandar Licht.**

**Popularno i zanimivo predavanje o Erec Israelu** održao je u prošlu subotu na večer u dvorani Židovskog doma g. Albert Abinun. Na poziv Žid. Nac. Društva, koje je priredilo taj sastanak s našim novim hadžijom, odazvala se naša publika u tolikom broju, te je jedva mogla da stane u inače dosta prostranu dvoranu Doma. — Pred pozornim slušateljstvom ispričao je gosp. Abinun u svom jednosatnom lijepom popularnom govoru svoja oštra opažanja u novoj Palestini. Njegov je izvještaj o putovanju u i kroz Erec Israel mogao da zainteresuje sve krugove našega svijeta, jer je g. Abinun za svoga kratkoga boravka u Jerušalajimu i Jafi dao sebi mnogo truda, da upozna i proüči mnoge grane novoga života i židovskog rada u zemlji. Kratke sličice iz života staroga jišuva, zajedničke molitve pobožnih ortodoksa i novih useljenika pod vedrim nebom pred Kotelmaaravijem prve noći Pesaha srdačan saobraćaj Herberta Samuela sa Židovima, židovske kolonije, rad mladih pionira, razvitak Jafe, trgovački život, pošumljivanje, hebrejski jezik u uređima i na ulici, markantna lica novog jišuva, zadnji nemiri u Jafi i drugim mjestima, Tel-aviv, sve je to bilo sadržano u zabavnom i poučnom pričanju gosp. Abinuna. — Ovo je bio prvi put,

što nam se pružila prilika, da čujemo vjeran i dosta iserpiv izvještaj jednoga sumišljenika o utiscima iz zemlje, koja se počinje pridizati i izgradjivati radom židovskih ruku. Zahvalna publika, očigledno vanredno zadovoljna govorom obljbuljenog hadžije, nagradila je ovoga dugim pljeskanjem.

**»Lira« u aškenaskom hramu.** — Prošloga petka sudjelovalo je Jevrejsko pjevačko društvo »Lira« u ovdšnjem aškenaskom hramu pri večernjoj molitvi.

Nije toga dana bila kakova proslava ili svečanost, običan dan i redovna večernja molitva pri nastupu sabata okupila je vjerne u hramu, a »Lira« došla je spontano, da se i na tom svetom mjestu čuje odličan pjev njezinog dobrog zbora.

Pa ako je prošlih dana »Lira« lijepo pjevala u Sefardskom Hramu, pa onda na svome jubilarnom koncertu, ovdje je jakost i skladnost njezinoga zbora došla još mnogo bolje do izražaja u akustičnom i modernom hramu aškenaske općine.

S punim zborom pod ravnanjem svog zborovodje g. K. Travnja otpjevala je »Lira« prateći nadkantora g. Rikowa izvanredno »Leha dodi«, »Šema Jisrael«, »Vešameru«, »Jigdal« i Kiduš«, te druge napjeve, te i taj istup u svakom pogledu služi društvu na čast. Novi nadkantor aškenaske općine g. Rikow pokazao je te večeri sve svoje umijeće, te sarajevsko židovstvo u njemu i nadkantor Sefardske općine g. Altarcu zaista ima odlične interprete sinagogalne pjesme. Mnogi pobožni nemaju doduše razumijevanja, i ne će da čuju o modernizovanju službe Božje.

Moramo priznati, da smo i mi najodlučniji protivnici unašanja takovih momenata u židovski hram, koji nemaju temelja u židovskim običajima, ali istup »Lira« nikako nije prekoračio tih granica i njezino pjevanje bila je dolična molitva, koja je mogla sve bez razlike da zanese u najsvetija čuvstva pobožnosti.

Ali ta večernja molitva prošloga petka ima još jedan drugi značaj. Ni na Jom Kipur nije bivalo u hramu više vjernih, nego li te večeri. I Sefardi i Aškenazi došli su u tolikom broju, da veliki hram nije mogao obuhvatiti sve, koji su htjeli prisustvovati službi Božjoj.

Na počasnim mjestima vidili smo na jednoj strani hehala nadržabina g. dra. Weszela, a na drugoj nadržabina g. dra. Levia, na mjestima odbornika sjedili su jednako odbornici Ašenaske, kao i Sefardske Općine, koji su došli korporativno sa svojim predsjednikom g. ing. Sumbulom na čelu, kao i odbor »Lira« sa predsjednikom g. Kajonom. Predsjednika Aškenaske Općine g. dra. Rotkopfa, koji je na putovanju, zastupali su potpredsjednici g. Klein i Wiener.

I u časovima, kad je »Lira« pozdravljala sa svojim »Leha dodi« dan mira i počinka, a rečovi hrama bili su zaposjednuti jednako od braće Aškenaza kao i od Sefarda, pomišljali su prisutni idealisti, slušajući sveti pjev, a pretražujući lijepu sliku bratske harmonije: kako li je uzvišen taj čas i kako bi to uvijek moglo tako biti: U molitvi i u radu! (Iz »Židovske Svijesti«.)

**Javna vježba Makabija u Zagrebu.** Židovsko gombalačko i sportsko društvo »Makabi« u Zagrebu priredjuje 29. juna o. g. u 5 sati poslije podne na Haškovom igralištu javnu vježbu sa svim kategorijama pomladka i članstva. Čist prihod namijenjen je putnoj blagajni društva za II. Omladin. Slet S. Ž. O. U. Jugoslavije u Sarajevu, s toga se računa, da će odziv i požrtvornost publike odgovarati velikim potrebama i pripravama, koje se čine za taj Slet.

Raspored javne vježbe: 1. Mimohod cjelokupnog članstva i pomlatka; 2. simultane proste vježbe muškog i ženskog pomlatka; 3. trčanje atleta na 100 m.; 4. vježbe pomlatka na spravama i igre; 5. proste vježbe muškog članstva; 6. proste vježbe ženskog članstva; 7. vježbe muškog članstva na spravama; 8. trčanje atleta na 200 m.; 9. vježbe ženskog članstva na spravama; 10. pro-

ste vježbe muškog članstva sa sjekiricama i 11. uzorne vježbe ženskog članstva sa čunjevima.

Ulaznice: Lože K 200, sjedalo na tribini K 40.—, sjedalo na klupama K 20.—, stajanje K 10.—, za članove besplatne ulaznice. Preplate primaju se sa zahvalnošću. Pretprodaja karata bit će objavljena u dnevnim novinama. I ovime se umoljava članstvo, da redovito (dnevno) pridelaži na pokusne vježbe a jednako i roditelji pomlatka, da ostanu sa djecom do javne vježbe, kako bi time omogućili lijepi uvježbani nastup pomlatka.

**Veće židovskih pjesama.** Akademsko udruženje »Judea« priredilo je u dvorani bogoštovne općine u Zagrebu večer, jevrejskih pjesama, na kojem je sudjelovao g. Josip Weissmann, nadkantor iz Požege. Na programu bile su kompozicije sazdate na

starohebrejskim motivima uz pratnju harmonija, medju ostalim (Uvašofor od E. Sahove, »Haškvenu« od J. Weissmanna i »Kol Nidre«. U sve te stvari unio je predavač mnogo topline i osjećaja, te pokazao odlično razumijevanje židovske pjesme. Predsjednik »Judeje« i mnogobrojna publika zahvalila se g. Weissmannu na njegovom dobrohotnom sudjelovanju.

**»Gideon«.** Broj 8. i 9. našeg omladinskog časopisa izašao je s ovim sadržajem: Etika i omladina (Cvi Rothmüller). — Kulturna vrijednost židovstva. — Što nam treba (Šalom Freiburger). — Znanost židovstva i omladina (dr. A. J. Šik). — U oči sleta (Vilo). — Program II. omlad. sleta u Sarajevu. — Iz Erec Israela. — Iz naših izvora. — Iz Jugoslavije itd. — Adresa uprave: Ilica 31., III. Pretplata god. 48 K.

## Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

### Legat Maksa Steinera

Makso Steiner u Rumi, koji je lane umro, ostavio je izmedju više velikih legata jedan od 225.000 kruna Židovskom Narodnom Fondu, a po 2500 K jedan židovskoj općini u Rumi, a jedan za obnovu Palestine sa željom, da neko moli svake godine za dušu njegovu.

Ne zna se, što je mladoga idealnoga čovjeka u naponu snage nagnalo u smrt. No zapisi, koji su tuskoro isplaćeni iz njegove ostavštine, svjedoče jednu plemenitu spokojnost idealne duše, koja spremajuć se na rastanak od života, duhom nezamračenim ikojom

gorčinom hoće da doprinese na oproštaju od života svoj zalag za viši život svoga naroda u zemlji otaca. Jedared na godinu neka jedan čovjek u Izraelu moli za dušu njegovu, to je jedino, što za se traži

To nije jedan patetski gest. U oči smrti, tih i tragične, samo čovjek, komu su ideali srasli s njegovim bićem, nasmaže zanos čistih, priprostih, a velikih čina. On ne misli na to, da će njemu koga nismo znali, harnost cijele narodne zajednice, s bolom spremiti čisti i časni spomen za uvijek i da ne će tek jedan čovjek u Izraelu spominjati njegovu dušu, i ne tek jedared na godinu.

Jedan plemeniti duh, koji je obračunao sa svojim zemskim lutanjem, apeluje na život narodne cjeline, od koje se ne odvaja ni u bolu, koja ga goni u krilo smrti, nego se još jednom, prije polaska, veže njemu u potpunoj predanosti, u ljubavi, koja je jača od smrti, kako davni naš Pjesnik pjeva . . .

A mi živi treba da shvatimo dubinu toga apela bez riječi. On je, obamirući sebi, još živio za narod. Ne obamrimo mi za narod, živući samo sebi!

Na velikom činu umirućega zapalimo svoju predanost narodu, koji je toliko silno treba, e da ne bi očajavao na svojoj budućnosti i prije reda obamirao.

### Iskaz darova br. 11. od 1. do 16. juna 1921.

#### Opći darovi.

Križevac: David Hrschl iz Gradeca 400.—,	Ferdo Schwarz za nesporazumak kod kartanja sa Markom Deutch 179.80	579.80
Slatina: Na svatovima Katice Singer—Adolfa Weissa sabr.		210.—
Djakovo: Marko Spitzer sabrao na svatovima Helene i Josipa Kohna		180.—
Sisak: Dr. Maks Lederer 40.—, »Makabeja«		90.—
Osijek: Dr. Fritz Lederer za poslani višak B. Schreiberu		12.—
Tuzla: Na sijelu »Makabi« sakupljeno		1200.—
Derventa: Dr. Izrael prig. Beritmila svog sina 50.—, Sara Baruch u ime gospojinskog društva 50.—, Roza Rechnitzer iz Bihaća dobivenu okladu 30.—		130.—
Modrić: Goldina Abinun		30.—
Prijedor: Berta Hirschmann		40.—
Beograd: Avram Amar iz Požarevca 520.—, Sltana Levi 200.—		720.—
Rogatica: Bukica Bararon sabrala prig. vjenčanja Josefine Flicker—Ignac Weiss 230.—		
Mitrovica: Vilim Weiss za prodane kalendare		160.—
Novisad: Povjereništvo za Vojvodinu 5520.—		
Varaždin: Regina i Vilim Strassberger prig. svog vjenčanja 100.—, Štefica Jungwirth 40.—, Žid. bog. općina 96.—		236.—
Hercegovac: Prig. Beritmila sina Alfreda Sorgera daruju Šandor Sorger 400.—, Makso Moses 140.—, Ljud. Kaufer 100.—, po 40.— Šandor Levi, Jos. Steiner, po 20.—, Eed. Weiss, Ivan Perak, Lav Eckstein, Šandor Fürst, Ed. Eckstein, Pavao Politzer		840.—
		<b>10.177 80</b>

#### Škrabice

Zagreb: Josip Hofmann 24.—

#### Masline.

Ludbreg: Artur Scheyer kod tore za gaj »Agudat Cijon«	500.—
Prijedor Gustav Seidemann n. i. Herman Licht, Johanna Thau, Natan Landau, dr. Otto Goldstein, Mazalta Pesach, Jeaneta Stern 150.—	
Krapina: Gizela Gostil na ime Bogdana u vrt Davida Anhalzera	50.—
	<b>700.—</b>

#### Darivanje zemlje.

Ruma: Pokojni Makso Steiner iz Rume ostavio oporukom 225.000 sa nalogom, da se stvori zaklada na ime Makso i Rudolfine Steiner u svrhu kupnje zemlje u Palestini, a zakladom da upravlja glavni ured Žid. nar. fonda 225.000.—

#### Darovi kod tore.

Varaždin: Thaler iz Maribora 50.—, Meider Hinko 30.—, Ferdo Schonwald 30.—, Feliks Eisenstädter 29.—, Kaufman Jakob 25.—, Sam. Spitzer, po 20.—, Mavro Moses, Rdo Roth, Goldschmidt, Jakob Dragoner, Otto Blühweiss, po 16.—, Hermann Herzer po 15.—, Marko Hrsch, po 10.—, Bauer, po 7.—, Jos. Guttman, po 5.—, Rudolf Blühweiss, David Moses, Još. Stern, Mavro Goldberger i Jakob Hirschl	362.—
Beograd: Leon M. Alkalay 400.—, Moša Albahari 80.—, Morena Nachman 40.—, Moše S. Medina 400.—, Hajim 380.—, Joška Albalá 80.—	1380.—
	<b>1742.—</b>

#### Za učinjene usluge.

Zagreb: Dr. B. St. za uslugu dra. Langa iz Vinkovaca 100.—

#### Dječji sabrni arci.

Varaždin: Jelka Schönwald 104.—, Marica Berger 30.—, Bogdan Drechsler 28.— 162.—

#### Obnova Palestine.

Modrić: U kući Josefa D. Elazara daruju: Ahmed ef. Ganibegović 100.—, Jos. Elazar 100.—, po 40.—, Moric Pijade: Mustafa Karabegović, Hasanbeg Gradašćević, Leon Birnbaum, po 20.—, Sedabeg Abazbegović, Al. ef. Čanšović, Stojan Lukić, Aga Gjonlaga	440.—
Gradačac: Prig. Beritmila u kući Abrahama Rotenberga daruju Daniel Salom 100.—, Elazar Josef 100.—, Sofija Birnbaum 50.—, Tomo Katalnik 40.—, dr. Franjo Batka 40.—, Gizela Šapira 40.—, Biljević 30.— i Ignac Cigler 100.—	500.—
	<b>940.—</b>

#### Obiteljska darovna knjiga.

Zagreb: Kod svatova Weinberger—Stern sabrano 740.—, Prig. barmicva Mariana Benedika daruje Salamon Benedik 200.—, prig. barmicva Egona Weissa sabrano 800.— 1740.—

Križevac: Prigodom zaruka Zore Hirschl—Ladislav Hirschberger daruju po 1000.—, Dragutin Hirschl, Slavko Hrschl, po 400.—, Ign. Hirschl, J. Hirschl, V. Lausch, S. Grossmann, Marko-Deutsch t. t. D. M. C. po 240.—, Egon Schwarz, po 160.—, Ignac Švarc, po 120.—, Lad. Hirschberger, po 100.—, dr. Hirschberger, Ferdo Hirschl, Nemčić, Josip Goldberger, po 80.—, Vladimir Hirschl, svega 5400.—

Varaždin: Na svatovima Jelke Herrnhaiser—dr. Maks Reis daruju: po 100.—, Otto Herrnhaiser, dr. M. Reis, Jelka Reis, po 50.—, Malvina Mautner, po 40.—, Ružica Kraus, Fritz Herrnhaiser, Karolina Tausch, po 20.—, F. Spitzer, po 10.—, E. Spitzer, ukupno 500.—, Na svatovima Ilonke Löwinger—Ernst Grünwald po 100.—, Obitelj Löwinger, Hugo Schmidt, E. Grünwald, A. Löwenstein, po K 40.—, Štefica Jungwirth, Ljudevit Schiesinger, Ignac Ziegler i Ljudevit Ziegler, ukupno K

560.— Na svatovima Adele Ber.— Josip Kluger  
Rugen Berl 200.—, po 100.— Alfred Deutsch,  
Alfred Rosenberger i Josip Kluger ukupno  
500.— 1560.—  
8700.—

## Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Sla-  
vonije i Dalmacije K 237.205.80  
Iz Bosne i Hercegovine K 2.720.—  
Iz Srbije K 2.100.—  
Iz Vojvodine K 5.520.—  
Ukupno K 247.545.89

Od 1. I. do 15. VI. 1921. unišlo je sveukupno  
K 787.908 90.

## Židovska trgovačka i obrtna banka d. d.

TUZLA

 Traži se vrsna sila 

sa višegodišnjom bankovnom praksom, uješta knjigovodstvu, te  
srpsko-hrvatskom i njemačkom dopisivanju, sposobna voditii  
robno odijeljenje

## VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upo-  
trebljene u svim dimenzijama za bra-  
šno, posije, ugalj i t. d., dobiju se  
najjeftinije kod tvrtke

## SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-65

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća  
uz najveću dnevnu cijenu —  
Zavod za posudjivanje nepremovnih posjeda

Instalacioni  
ured

za uvadjanje električnih centrala, elek-  
trične rasvjete, telefona i telegrafa

Milan Freiburger

Bakačeva 5 Zagreb Bakačeva 5

Tapetarska dekorativna radi-  
ona i skladište tapetiranog  
pokućva

Albert Schwarzenberg

Zagreb, Frankopanska ulica 1

Preporuča svoje skladište klub-  
garnitura, otomana, divana, ma-  
traca i t. d. Sve uz najniže dnevne  
cijene. Druške narudžbe obavljaju  
se najkulantnije.

## PAPIRA

PISAČEG I RISAČEG PRIBORA

za preprodavaoce na veliko i najjeft-  
tinije uz brzu, točnu i solidnu  
podvorbu, može se dobiti kod

»MERKUR«

D. D.

veletrgovina i konfekcija papira  
Telef. 17-95 - ZAGREB - Ilica br. 31.

Brzojavni naslov: PAPMERKUR

Podružnica:  
Beograd, Kralja Petra br. 70

Tražite cijenicu besplatno

## Vunene tkanine

Platnena roba

Švajcarski voili

i batisti

M. BAUER

TeKstilna roba na veliko  
Ilica 39 - Zagreb - Ilica 39

Uzorke šaljem po želji

Na veliko!

Na veliko!

JUŽNO VOĆE I KOLONIJALU UZ  
JEFTINE CIJENE NUDJA TVRTKA

J. DRAGONER  
ZAGREB -- ZRINJEVAC BROJ 15

Na veliko!

Na veliko!

TAPETARSKA RADIONA  
JAKOB SINGER ZAGREB  
ILICA 67 ILICA 67

preporuča skladište gotovih klubskih,  
uredskih i salonskih garnitura, te fo-  
telje za rastvoriti, otomane raznih  
oblika i prevlake, zatim divana, stru-  
njače i stolčice .. Izradjuje solidno i  
jeftino popravke i preuredjivanja ..  
Dosta je dopisnica, dodjem u kuću.

## Centralna Eskomptna i Mjenjačna Banka, d. d.

Ilica 26.

ZAGREB

Ilica 26.

Brzojavni naslov:  
Brodbanka

Telefon: { ravnateljstvo 8-78  
blagajna 15-30

Pričuve preko K 45,000.000.—

Dionička glavnica K 50,000.000.—

Podružnice: Brod na Savi

Ulošci preko K 20,000.000.—

Podružnice: Osijek, Djakovo

Prima ULOŠKE na knjižice i u tekućem računu uz najbolji kamatnjak. Novi ulošci vraćaju se  
odmah bez otkaza. — Daje MJEMBENE i KONTOKORENTNE VJERESIJE, finansira trgovačke  
i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete. — Obavlja sve BURZOVNE POSLOVE, kupuje  
i prodaje devize, valute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno. — Prodaje uz dnevni  
tečaj doznake, isplate i akreditive na sva mjesta u inozemstvu, a naročito na WIEN i PRAG.